

Keski-Suomen pelastuslaitos

Pelastuslaitoksen hälytysajo-ohje

Käyttö: KS-pelastuslaitoksen sisäiseen käyttöön			
hyväksytty	laatija	pvm.	versio:
Pelastuspäällikkö Arto Ahlroos	paloesimies Antero Metso	16.11.2022	1.2

Sisällys

YLEISTÄ.....	3
AJOKOULUTUS	4
TURVALLINEN HÄLYTYSAJO	5
HÄLYTYSAJON KESKEINEN LAINSÄÄDÄNTÖ.....	11
TIELIIKENNELAKI 729/2018	11
AJONEUVOLAKI 82/2021	13
AJOKORTTILAKI 386/2011.....	14
MAASTOLIIKENNELAKI 1710/1995.....	15
TYÖTURVALLISUUSLAKI 738/2002.....	16
TOIMINTA ONNETTOMUUDEN SATTUESSA.....	17

Muutoshistoria

16.11.2022 Lisätty Liite2. Väsymyksen ja keskittymisvaikeuden tunnistaminen ajaessa sekä jääteiden käyttäminen pelastuslaitoksen ajoneuvokalustolla. Muutoksen tekijä Antero Metso.

YLEISTÄ

Hälytysajon tarkoituksena on saada pelastus- tai ensihoitoyksikkö varmasti, turvallisesti ja nopeasti suorituspäikalle sekä tarvittaessa kuljettaa hätätilapotilas hoitopaikkaan. Hälytysajoa suoritettaessa on lainsäädännön ohella huomioitava nämä ohjeet, jotka on tarkoitettu työtehtävän mahdollisimman turvallisesti toteuttamiseksi sekä muiden tienkäyttäjien huomioimiseksi. Hälytysajo on normaalia ajoa vaativampi tehtävä. Kuljettajan tulee keskittyä ajoneuvon käsittelyyn, muun liikenteen tarkkailuun sekä reitin valintaan. Erityisesti kiireellisiin tehtäviin liittyvien riskien vuoksi kuljettajan odotetaan hallitsevan paremmin liikennetilanteita kuin muiden tienkäyttäjien. Ammattimaisesti toimiva hälytysajoneuvon kuljettaja näyttää toiminnallaan kansalaisille alan yleistä uskottavuutta ja työosaamisen korkeaa laatua. Hälytysajon tarpeellisuudesta tulee tehdä arvio, saadaanko hälytysajolla riittävästi oikeushyvää suhteessa hälytysajon riskeihin.

Hälytysajoneuvon kuljettajan tulee tiedostaa ja toimia niin:

- että ajonopeuden kasvaessa hänen mahdollisuutensa havaintojen tekemiseen vähenee
- etteivät hälytyslaitteet kuulu eikä hälytysvalot näy jokaisessa liikennetilanteessa kaikille tienkäyttäjille
- että ajonopeus tulee sovittaa liikenneympäristön ja riskien mukaan
- että muiden tienkäyttäjien on mahdollisuus havaita hälytysajoneuvo ja väistää sitä turvallisesti
- että ennakoi ajotilanteet ja luo turvallisen riskienhallinnan liikennetilanteissa
- että tieliikennelain mukaan hälytysajoneuvon kuljettajalla on mahdollisuus poiketa tieliikennesäännöistä erityistä varovaisuutta noudattaen ja tehtävän sitä edellyttäen

AJOKOULUTUS

Hälytysajoneuvojen kuljettajan pitää ymmärtää, että hälytysajo-ohje on osa pelastustoimen työturvallisuutta. Turvallinen hälytysajo merkitsee myös toisten tienkäyttäjien liikenneturvallisuuden huomioonottamista. Hälytysajoa ajavan henkilöstön tulee perehtyä tämän ohjeen sisältämiin velvoitteisiin ja ohjeistuksiin hälytysajosta. Ensihoidossa työskentelevien tulee myös perehtyä KYS-ERVA-alueen työohjeen 2014-0021 sisältöön, joka löytyy ohjeen ensimmäisenä liitteenä.

Hälytysajoneuvonkuljettajan on pystyttävä kuljettamaan ajoneuvoaan turvallisesti vaihtelevissa liikenneolosuhteissa.

Vakinaisen henkilöstön tulee harjoitella säännöllisesti ajoneuvon käsittelytaitoja. Vakinaisen henkilöstön osalta ennakoivan ajamisen koulutusta suljetuissa rataolosuhteissa järjestetään vuosittain. Vakinaisen henkilöstön osalta tavoitteena on, että kaikki hälytysajoa suorittavat pääsevät viiden vuoden välein harjoittelemaan suljetulle radalle ajoneuvon käsittelyä vaativissa olosuhteissa.

Sopimushenkilöstön tulee säännöllisesti harjoitella ajoneuvon käsittelytaitoja. Keski-Suomen Pelastusalan liiton avulla järjestetään ennakoivan ajamisen koulutusta suljetuissa rataolosuhteissa vuosittain.

Ajoneuvonkäsittelyharjoittelun tulee sisältää vaihtelevasti erilaisia käsittelytaitoja esimerkiksi:

- ajoneuvon mittojen tunnistamista
- ajoneuvon kääntösäteen ymmärtämistä
- lukkojen, painonsiirtojen ja teliakselin toiminnan merkitys ja käyttötilanteet
- ketjujen päälle laittoa
- ajoneuvojen vaihdelaatikoiden tuntemista / harjoittelua
- peräkärryn kanssa ajamista
- ajoneuvon kytkimien toiminnan harjoittelua
- ajoneuvon vikatilanteiden hallintaa
- ajoneuvon käyttäytymistä ääritilanteissa ja ennen ääritilanteita

Ajokoulutuksen pääkouluttaja tekee vuosittain muutaman harjoitus suunnitelman, joilla ohjataan harjoittelemaan ajoneuvon käyttöä monipuolisesti.

Työnantajan tulee perehdyttää hälytysajoa suorittava henkilöstönsä näihin ohjeisiin. Työnantajan on annettava riittävät perusteet hälytysajon suorittamiseen uusille työntekijöille ja sopimushenkilöstölle. Perehdytyksen yhteydessä on käytävä koulumaalissa tutustumassa 2020 julkaistuun tieliikennelakiin. Aluepalomestari vastaa paloasemaryhmänsä henkilöstön perehdyttämisestä.

TURVALLINEN HÄLYTYSAJO

Tieliikennelain huolellisuus- ja varovaisuusvelvoitteet

Hälytysajoneuvon kuljettajaa koskevat aina tieliikennelain yleiset huolellisuus- ja varovaisuusvelvollisuudet. Ne velvoittavat hälytysajoneuvon kuljettajaa varmistumaan, että muut tienkäyttäjät havaitsevat hälytysajoneuvon ja pystyvät antamaan turvallisesti tilaa. Hälytysajoneuvon kuljettajan on muistettava, että hälytyslaitteet eivät vielä kumoamamaan fyysisen lakeja.

Hälytysajon tarpeellisuus

Tehtävän vastaanoton jälkeen arvioidaan hälytysajon tarpeellisuus. Hälytysajon tarpeellisuus on oltava aina perusteltavissa. On pohdittava hälytysajon tarpeellisuutta muiden tienkäyttäjien turvallisuuden kanssa. Hyvänä tapana on aloittaa tehtävä hälytysajolla ja samanaikaisesti lähteä soittamaan kohteeseen saadakseen lisätietoja tapahtuneesta. Näiden lisätietojen avulla voidaan arvioida uudestaan hälytysajon tarpeellisuus. Jos päätetään luopua kiireellisestä hälytysajosta, niin tämän jälkeen ajetaan liikennesääntöjä noudattaen hälytysajoa muun liikennevirran mukana. A- ja B-tehtävät suoritetaan kiireellisenä hälytysajona. C- ja D-tehtävät ajetaan kiireettömänä hälytysajona noudattaen liikennesääntöjä.

Paloasemalle saapuminen omalla autolla ei ikinä ole hälytysajoa. Tämä siirtyminen on tehtävä liikennesääntöjä noudattaen.

Turvavyön käyttäminen

Pelastuslaitoksen ajoneuvoissa on aina käytettävä turvavöitä kaikilla istumapaikoilla, jos ajoneuvoon on asennettu turvavyöt. Ensihoidossa turvavyötä on käytettävä hoitotoimenpiteiden aikana ajoneuvon liikkeessä.

Ajoreitin valinta

Hälytysajossa korostuu reittivalinnan merkitys. On tarpeen suunnitella reitti tuntien alueen tiestö, huomioiden kellonaika ja viikonpäivä. Ajoneuvon navigaattoreihin ei pidä kaikissa tilanteissa luottaa. Navigaattorit voivat ajattaa hyvin pieniä metsäautoteitä pitkin tai ohjata väärälle kadulle, jos rakennus on sijoitettu tontin takareunalle. Tiestön laatu vaikuttaa suuresti ajoneuvolla ajon turvallisuuteen.

Hälytysajossa valo- ja äänimerkkien käyttö

Tieliikennelaki velvoittaa käyttämään valo- ja äänimerkkejä, jos hälytysajossa se on muun liikenteen varoittamiseksi tarpeen. Samassa laissa hälytysajoneuvolle oikeutettu esteetön kulku veloitetaan muilta tienkäyttäjiltä annettavaksi silloin, kun hälytysajoneuvo käyttää valo- ja äänimerkkejä. Keski-Suomen pelastuslaitoksella tulee käyttää hälytysajossa valo- ja äänimerkkejä. Poiketessa liikennesäännöistä hälytysajoneuvon kuljettajan on noudatettava aina erityistä varovaisuutta.

Äänimerkkien käyttämättä jättämistä voidaan harkita yöaikaan tai rauhalliseen aikaan, kun muita tienkäyttäjää ei ole. Jos äänimerkit jätetään käyttämättä lain mukaan muilla tienkäyttäjillä ei ole velvollisuutta antaa hälytysajoneuvolle esteetöntä kulkua.

Poliisin johtamissa uhkatilanteissa voidaan suorittaa hälytysajoa ilman hälytyslaitteita, tällöin on muistettava, että kaikista liikennesäännöistä poikkeaminen tällöinkin vaatii erityistä varovaisuutta.

Ennakoiva ajaminen hälytysajossa

Hälytysajossa korostuu ennakoiva ajaminen. Ennakoimalla tavallisia liikennetilanteita ajosta saadaan etenevämpää. Ennen risteyksiä on hyvä yrittää saada risteyksessä olevien autoilijoiden huomio. Huomio voidaan saada vilauttamalla pitkiä tai soittamalla äänimerkkiä. Tiellä samaan suuntaan hälytysajoneuvon kanssa menevien autojen kuljettajien huomio voidaan kiinnittää pitkien valojen vilauttamisella. Pitkien valojen vilauttaminen on hyvä tehdä riittävän ajoissa, jotta edessä oleva ajoneuvo ehtii havaita hälytysajoneuvon ja tehdä oman ratkaisun, miten antaa esteettömän kulun hälytysajoneuvolle turvallisesti. Kun edessä olevan ajoneuvon kuljettaja on havainnut hälytysajoneuvon, hän antaa todennäköisesti tilaa hidastamalla vauhtia, näyttämällä suuntavilkkuja, siirtymällä tien oikeaan tai vasempaan reunaan tai pysähtymällä tien sivuun. Kaikki muutkin toimintatavat ovat mahdollisia muille tienkäyttäjille. Hälytysajoneuvon kuljettajan on pystyttävä ennakoimaan nämä tilanteet, jotta hälytysajo on turvallista.

Hälytysajoneuvon sijoittuminen ajoradalle

Hälytysajossa on hyvä sijoittua ajoneuvolla lähemmäs ajoradan keskiviivaa, tällöin hälytysajoneuvo näkyy paremmin samaan suuntaan menevien ajoneuvojen sivupeilissä ja vastaantulevat ajoneuvot myös näkevät hälytysajoneuvon. Nelikaistaisella tiellä on hyvä sijoittua vasemmanpuoleiselle kaistalle ja pyrkiä saamaan edellä menevien huomio, jotta he siirtyisivät oikeanpuoleiselle kaistalle. Hälytysajossa on vältettävä turhaa kaistanvaihtoa, jotta muut tienkäyttäjät voivat ennakoida paremmin hälytysajoneuvon kulkureittiä. Kaistojen vaihdossa on aina käytettävä riittävän ajoissa aloitettua suuntavilkkuja.

Hälytysajoneuvolla ohittaminen

Hälytysajossa muiden ajoneuvojen ohittaminen on tehtävä aina turvallisessa paikassa. Turvalliseen paikkaan kuuluu aina riittävä näkyvyys eteen, jotta samaan suuntaan menevä tai vastaantuleva ei joudu tarpeettomasti jarruttamaan ohituksen takia. Kuorma-autoilla maantienopeuksissa ohittaminen on haastavampaa ja kuljettajan on harkittava tarkkaan, milloin ohittaminen on turvallista. Ohituskaistateillä, joissa yksikaistaisella ajoradalla on keskikaide, ohituksen hyöty pitää miettiä tarkkaan. Turvallisempana tapana voi olla jättäytyä hieman kauemmas ohitettavasta ajoneuvosta ja kaistan loppumisen jälkeen suorittaa ohitus. Vahvassa lumisaateessa tai lumipölyssä on turvallisuuden vaatiessa pidättäydyttävä ohituksesta hälytysajossa.

Risteysalueet hälytysajossa

Risteysalueilla hälytysajoneuvon kuljettajan on varmistuttava siitä, että muut risteyksen käyttäjät ovat havainneet hälytysajoneuvon ja luopuneet omista oikeuksistaan tulla risteykseen. Valo-ohjatuissa risteyksissä korostuu valojen värin vaikutus hälytysajoneuvon tulosuunnasta. Keltaisella ja punaisella valo-ohjauksella hälytysajoneuvosta otetaan riittävästi vauhtia pois, jotta muut tienkäyttäjät (ml. jalankulkijat ja pyöräilijät) pystytään havaitsemaan ja varmistumaan, että he ovat luopuneet oikeudestaan tulla risteykseen. Vihreällä valolla risteys voidaan ylittää turvallisella vauhdilla, tällöinkin on huomioitava muut tienkäyttäjät, etteivät he tule risteykseen.

Valo-ohjaamattomissa risteyksissä on aina varmistuttava, että muut tienkäyttäjät ovat luopuneet oikeudestaan tulla risteykseen, ennen kuin hälytysajoneuvo menee risteykseen. Risteysalueilla on myös korostuneesti varmistettava näköesteet, joihin kuljettaja ei näe. Risteysalueella olevia tyypillisiä näköesteitä ovat rakennusten kulmat ja muut ajoneuvot, jotka ovat pysähtyneet risteykseen. Risteysalueilla on huomioitava hälytyslaitteiden kuulumattomuus risteyksen lähellä olevien rakennusten katveiden takia. Suojatien eteen pysähtyneet ajoneuvot voidaan ohittaa vasta, kun on varmistuttu, ettei suojatiellä ole ketään. Talvisin risteysalueilla on korostettava risteyksien tarkastamista lumipenkköjen takia. Lumipenkat voivat aiheuttaa hyvin suuria katveja, joihin jalankulkijoita tai ajoneuvoja häviää.

Hälytysajon aikaiset väistämisvelvollisuudet

Liikenteenohjaajien merkkejä on hälytysajossa noudatettava. Liikenteenohjaajat pyrkivät omalla toiminnallaan luomaan hälytysajoneuvoille esteettömän kulun, mutta joskus hälytysajoneuvojen on odotettava omaa vuoroaan.

Junalle ja muulle rautatiekiskoilla kulkevalle laitteelle on hälytysajoneuvon annettava esteetön kulku.

Ajonopeudet hälytysajossa

Hälytysajossa on mahdollista ajaa tiekohtaista nopeusrajoitusta kovempaa. Hälytysajon nopeus on aina suhteutettava ajoympäristöön. Ajoympäristö vaikuttaa siihen, kuinka kovaa on turvallista ajaa hälytysajoa. Taajamissa hälytysajossa ei tule ylittää 70 km/h. Kaupunkien keskustaajamissa (tiekohtaiset nopeudet 30-40km/h), joissa on paljon jalankulku liikennettä ei ole turvallista ylittää 60 km/h. Kävelykaduilla, pihakaduilla tai vastaavilla hälytysajossa nopeus on oltava sellainen, että jalankulkijat voivat turvallisesti väistää hälytysajoneuvoa.

Maanteillä voidaan ylittää tiekohtaisia nopeusrajoituksia, niin että ajoneuvo pystytään pysäyttämään tien näkyvällä osalla. Ajonopeudet ei saa ylittää tiekohtaisia nopeusrajoituksia yli 40 km/h. Kuorma-autoilla on tarkkaan harkittava mikä on järkevä ja turvallinen nopeus hälytysajossa.

Ohjaamoyhteistyö

Ohjaamoyhteistyötä on hyvä suosia hälytysajossa. Apukuljettaja voi avustaa kuljettajaa risteysalueilla, navigoinnissa, ajonopeuden tarkkailussa ja viestivälineiden käytössä. Apukuljettaja voi omalta osaltaan tarkistaa risteysalueella kevyttä liikennettä, kuljettajan kuolleita kulmia ja muiden ajoneuvojen luopumista oikeuksistaan. Apukuljettajan on huomautettava kuljettaja ajonopeudesta, jos huomaa että ajonopeus on karannut liian kovaksi. Apukuljettajan on autettava kohteeseen navigoinnissa esimerkiksi kertomalla ennakoidusti ajoreitin käännöksistä.

Tekniset laitteet hälytysajossa

Hälytysajossa kuljettaja ei saa ajon aikana käyttää teknistä laitetta tai järjestelmää siten, että sen käyttäminen haittaa tai vaarantaa hälytysajon ajamista. Viestivälineitä ja navigointia käyttää ensisijaisesti apukuljettaja. Jos kuljettaja joutuu käyttämään hälytysajon aikana viestivälineitä, niin puhelimissa tulee olla handsfree sekä virve-radioissa helposti käytettävät tangenttikytkimet, jotta viestivälineiden käyttöön menee mahdollisimman vähän keskittymistä. Aktiivisimman johtamisen aikana on tarpeen mukaan pysähdyttävä hetkeksi tien sivuun ja jatkettava matkaa, kun keskittyminen hälytysajoon on riittävä.

Ajonopeudet normaaliajossa

Hälytysajoneuvolla normaaliajossa ei saa ylittää ajoneuvolle määritettyä suurinta sallittua rakenteellista tai valmistajan määrittelemää taikka rakenteesta tai kuormauksesta johtuvaa nopeutta eikä tiekohtaista nopeusrajoitusta.

Kuorma-autoissa on rakenteellisena nopeutena 80 km/h, myös peräkärryjä vedettäessä. Ambulansseissa ei ole rakenteellista nopeutta. Kevyt peräkärryä (O1-luokka <750kg) vedettäessä yhdistelmän nopeus saa olla 100 km/h. Jarrullisia kärryjä vedettäessä yhdistelmän nopeus saa olla 80 km/h.

Kolonna-ajo

Jos useammat hälytysajoneuvot ovat menossa samaan kohteeseen, hyvänä toimintatapana on ajaa kolonna-ajona. Tällä tavalla, kun yksi ajoneuvo saa tilan risteyksiin, seuraava pystyy hyödyntämään tämän tilan. Kolonna-ajossa on huomioitava se, että osa tienkäyttäjistä olettaa, kun hälytysajoneuvo on mennyt ohi, ettei toista hälytysajoneuvoa tule perässä. Kolonna-ajossa on hyvä muistaa pitää riittävää turvaväliä edellä ajavaan hälytysajoneuvoon, jotta voidaan turvallisesti reagoida odottamattomiin tilanteisiin hälytysajon aikana.

Hiekkatiet

Hiekkateillä ajonopeuksien on oltava pienempiä kuin saman kaltaisilla asfalttiteillä. Renkaan ja tien pinnan välinen kitka voi monessa tilanteessa olla huomattavasti huonompi hiekkateillä. Hiekkateille tyypillisesti muodostuu kolme uraa, jossa ajoneuvoilla ajetaan. Tämä kolmiuraisuus on huomioitava tarkasti hälytysajossa. Uran sivuun siirryttäessä hiekkapinta voi olla irtomainen ja ajoneuvon tuntuma on kuin ajaisi kuulalaakereilla. Kun joudutaan ajamaan uran vieressä, niin nopeutta on rauhallisesti hidastettava ja pyrittävä rauhallisiin ohjausliikkeisiin.

Mäkisillä tieosuuksilla muodostuu suuria katvealueita ennen mäen ylintä kohtaa. Tällöin on turvallisinta pyrkiä pysymään omalla kaistalla / omassa reunassa ennen mäen ylittämistä. Tämänkaltaisella toiminnalla vastaan tulevalle on myös parempi mahdollisuus väistää vastaantulevaa hälytysajoneuvoa.

Märät olosuhteet hälytysajossa

Asfalttitien pinnalle voi rankkasateella kertyä vesipatja. Tällaiseen vesipatjaan ajaessa on mahdollista joutua vesiliirtoon. Vesiliirrosta on tärkeää yrittää löytää uudestaan pitoa hiljentämällä rauhallisesti vauhtia ja pyrkiä pitämään ajoneuvon renkaat mahdollisimman suorassa ohjattavaan suuntaan. Tällä pyritään ehkäisemään pidon saannin hetkellä ajoneuvon äkkinäistä kääntymistä väärään suuntaan.

Hiekkateillä suuret vesimäärät voivat syödä tiehen suuriakin kuoppia ja viedä tien pinnan hiekoja mukanaan. Pitkään jatkuneilla sateilla on myös mahdollista, että tienreunat pehmenevät ja on mahdollista, että tienreuna pettää auton alla.

Talviset olosuhteet hälytysajossa

Syksyllä lämpötilan painuessa hetkittäin pakkasen puolelle mustaa jättä alkaa muodostua tien pinnalle. Musta jää on hankala erottaa tien pinnalta. Ajovaloissa voi tienpinta hieman kimmeltää, josta erottaa, että tienpinta on jäässä.

Talvisissa olosuhteissa hälytysajoneuvolla tilanteiden ennakointi ja oikean tilannenopeuden merkitys korostuvat. Liukas tai luminen tienpinta pidentää huomattavasti jarrutusmatkaa. Liukkaus tienpinnassa voi myös aiheuttaa liian pienen kitkan renkaan ja tien väliin, jolloin ajoneuvo lähtee luistamaan tarpeettomasti.

Pölyävä pakkaslumi voi heikentää näkyvyyttä huomattavasti. Yhdistelmäajoneuvon perässä voi kevyt pakkaslumi pölytyä jopa useamman sadan metrin päässä. Tällöin ei ole mahdollisuutta lähteä turvallisesti ohittamaan ajoneuvoa, vaan on tarpeen mukaan hetkeksi luovuttava hälytysajosta.

Talvisissa olosuhteissa on myös muistettava, että tiellä olevat urat ovat voineet sulaa renkaiden vaikutuksesta, mutta uran vieressä voi olla jäiset olosuhteet. Tiellä olevat urat voivat olla useamman sentin korkuiset, jolloin urasta nopeasti noustessa on vaarana, että ajoneuvo lähtee luistamaan.

Pienemmillä teillä voi talvisissa olosuhteissa muodostua niin sanottua vesijäätä. Vesijää olosuhteissa on muistettava, että tienpinnan ja renkaan välinen kitka on hyvin lähellä nollaa. Jos tällä kelillä joudutaan tekemään äkinäisiä liikkeitä, jarruttamaan, väistämään, niin on pyrittävä hakemaan pitoa karheimmilta kohdilta tiestä. Jos hälytysajoneuvossa on käytettävissä jääketjut renkaisiin, niin näillä keleillä jääketjujen käyttö on suotavaa.

Teiden ja siltojen kantavuus

Hälytysajoneuvon kuljettajan on tunnettava alueella olevat kantamattomat sillat sekä alikulut, joista ajoneuvo ei korkeuden suhteen mahdu. Alueella olevien siltojen tietoja voi tarkastella ennakkoon vayla.fi palvelusta (Linkki 9.8.21 www.vayla.fi/vaylista/tieverkko/siltarajoitukset). Palvelussa näytetään vain valtioneiden osuuksilla olevat sillat. Kaupunkien ja yksityisteiden siltojen kunnosta, kantavuuksista sekä korkeuksista ei ole yhteistä rekisteriä.

Tielle asetetuista kantavuuksista voidaan hälytystehtävillä poiketa. Hälytysajoneuvon kuljettajan on ymmärrettävä, että tienpitäjä ei ole asettanut tielle kantavuus rajoituksia tarpeettomasti. Kun hälytysajossa mennään tielle, jossa on pienempi kantavuus, kuin hälytysajoneuvon massa, niin kuljettajan on tarkennettava omaa ajoa ja varottava pehmeimpiä kohtia tiellä. Tiestön ollessa hyvin kostea / kantamaton hälytysajoneuvolle on etsittävä toinen mahdollinen reitti kohteeseen. Jos toista reittiä ei ole, niin kohde pyritään saavuttamaan pienemmällä kalustolla ensimmäisenä ja tarpeetonta suuremman kaluston ajamista kohteeseen on vältettävä.

Keväisin / sateisina syksyinä on pienillä teillä varottava tien penkköjen sortumista. Kevät talvisin teiden penkat työnnetään reilusti ojiin, tällöin on vaarana ajaa vahingossa tien sivuun, jossa lumipenkka sortuu renkaiden alta. Ennen kuin menet huonosti kantavalle tielle, mieti vielä kerran, kantaako tie ajoneuvon, jolla olet hälytysajossa.

Hälytysajoneuvon kalusto ja tekniikka

Ajoneuvon kalusto ja pienesineet tulee sijoittaa, niin etteivät ne vaaranna henkilöiden turvallisuutta hälytysajossa. Kuljettajan tulee huolehtia, että istuin, peilit, ratti ja turvavyön korkeus ovat säädetty henkilökohtaisesti hyvään asentoon, jotta ajaminen on turvallista ja ergonomista sekä näkyvyys ajoneuvosta ulos on mahdollisimman laaja.

Ajoneuvon kunnosta on pidettävä säännöllisesti huolta. Liikenneturvallisuuden kannalta oleellisia asioita ovat renkaiden, alustan, jarrujen ja valojen kunto. Renkaissa on oltava riittävä urasyvyys vähintään 4 mm ja oikeat rengaspaineet. Uudemmissa ajoneuvoissa, joissa on valoautomaatiikkaa, on syytä käyttää jatkuvasti ajovaloja, jolloin myös ajoneuvon perässä olevat takavalot loistavat.

Hälytysajoneuvojen pysäköinti

Hälytysajoneuvot pyritään pysäköimään aina lähtövalmiiksi. Harjoitteluissa, tutustumisissa ja muissa kiireettömissä tapahtumissa pyritään ajoneuvot aina kääntämään lähtövalmiiksi. Pysäköinnin suhteen hälytysajoneuvoille ei ole annettu erivapauksia muulloin kuin hälytystehtävissä.

Jäteiden käyttäminen

Pelastuslaitoksen ajoneuvoilla ei liikennöidä jääteillä. Ainoastaan virallisilla jääteillä on liikennevakuutukset voimassa.

Jos jääteillä tapahtuu onnettomuus, johon pelastuslaitoksen tulee osallistua, tällöin on pyrittävä mahdollisimman hyvin varmistamaan jäätien turvallinen kantavuus. Jäätielle mentävien ajoneuvojen on oltava mahdollisimman kevyitä (mönkijät, moottorikelkat, ambulanssit ja miehistönkuljetusajoneuvot) sekä ajonopeuden on oltava jäätiellä asetetun nopeusrajoituksen mukainen. Jäätien on myös huomioitava rannalle saavuttaessa nopeuden aikainen hiljentäminen, jolla vähennetään jään alla aallon iskeytymistä rantaan.

HÄLYTYSAJON KESKEINEN LAINSÄÄDÄNTÖ

1. TIELIIKENNELAKI 729/2018
2. AJONEUVOLAKI 82/2021
3. AJOKORTTILAKI 386/2011
4. MAASTOLIIKENNELAKI 1710/1995
5. TYÖTURVALLISUUSLAKI 738/2002

TIELIIKENNELAKI 729/2018

KESKEISET TIELIIKENNELAIN KOHDAT HÄLYTYSAJONEUVON KULJETTAMISESTA

2 § Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

2) tienkäyttäjällä jokaista, joka on tiellä taikka kuljettaa sillä olevaa ajoneuvoa tai raitiovaunua;

4 § Tienkäyttäjän ennakointivelvollisuus

Tienkäyttäjän on ennakoitava toisten tienkäyttäjien toimintaa vaaran ja vahingon välttämiseksi ja sovitettava oma toimintansa sen mukaisesti sujuvan ja turvallisen liikenteen edistämiseksi.

5 § Turvallinen ajoneuvon ja raitiovaunun kuljettaminen

Ajoneuvon ja raitiovaunun nopeus ja etäisyys toiseen tienkäyttäjään on sovitettava sellaiseksi kuin liikenneturvallisuus edellyttää huomioon ottaen tien kunto, sää, keli, näkyvyys, ajoneuvon kuormitus ja kuorman laatu sekä muut olosuhteet. Ajoneuvo ja raitiovaunu on kyettävä hallitsemaan kaikissa liikennetilanteissa. Ajoneuvo ja raitiovaunu on voitava pysäyttää edessä olevan tien näkyvällä osalla ja kaikissa ennalta arvattavissa tilanteissa.

10 § Esteetön kulku hälytysajoneuvolle ja kulkueelle

Tienkäyttäjän on liikenteenohjauslaitteella osoitetusta velvollisuudesta riippumatta annettava hälytysääni- ja valomerkkejä antavalle hälytysajoneuvolle ja tällaisia merkkejä antavan poliisiajoneuvon tai rajavartiolaitoksen ajoneuvon vetämälle saattueelle esteetön kulku. Tällöin on tarvittaessa siirryttävä sivuun tai pysähdyttävä. Tienkäyttäjä ei saa keskeyttää eikä estää saattueen, valvotun lapsiryhmän tai järjestäytyneen kulkueen etenemistä. Tämä ei kuitenkaan koske hälytysääni- ja –valomerkkejä antavan hälytysajoneuvon kuljettajaa.

17 § Ajoneuvon kuljettajaa koskevat yleiset vaatimukset

Ajoneuvoa ei saa ajaa se, jolta sairauden, vian, vamman, väsymyksen tai päihtymyksen vuoksi taikka muusta vastaavasta syystä puuttuu siihen tarvittavat edellytykset.

184 § Poikkeukset velvollisuudesta noudattaa liikennesääntöjä

Tienkäyttäjä saa olla noudattamatta liikennesääntöjä, liikenteenohjauslaitteella osoitettua velvoitetta, määräystä, rajoitusta tai kieltoa taikka ajoneuvon käyttöä koskevaa säännöstä erityistä varovaisuutta noudattaen ja tehtävän sitä edellyttäessä:

- 1) hälytysajoneuvon kuljettajana tai matkustajana;*
- 2) poliisitehtävässä, tullitehtävässä tai rajavartiolaiteessä;*
- 3) puolustusvoimien esitutkintatehtävässä tai sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain (255/2014) 86 §:n 1 momentissa tarkoitetussa tehtävässä;*
- 4) poliisiajoneuvon tai Rajavartiolaitoksen ajoneuvon vetämään saattueeseen kuuluvan ajoneuvon kuljettajana.*

Junalle ja muulle rautatiekiskoilla kulkevalle laitteelle on kuitenkin annettava esteetön kulku.

Edellä 1 momentissa tarkoitetussa tehtävässä on ajoneuvolla ajettaessa käytettävä hälytysääni- tai valomerkkejä, jos se on muiden tienkäyttäjien varoittamiseksi tarpeen. Hälytysajoneuvolla sekä poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen virkatehtävässä olevalla ajoneuvolla on oikeus päästä lautalle ja yhteysalukselle ennen muita ajoneuvoja.

2 § Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) ajoneuvolla maalla kulkemaan tarkoitettua laitetta, joka ei kulje kiskoilla;

27) moottorikäyttöisellä ajoneuvolla autoa, moottoripyörää, mopoa, kolmi- tai nelipyöräistä L-luokan ajoneuvoa, traktoria, moottorityökonetta ja maastoajoneuvoa;

30§ Pelastusauto, poliisiajoneuvo, Tullin ajoneuvo ja Rajavartiolaitoksen ajoneuvo

Pelastusauto on pelastustoimen käyttöön erityisesti valmistettu, kokonaismassaltaan yli 3,5 tonnia oleva M- tai N-luokan ajoneuvo. Pelastusauto on myös muu M- tai N luokan ajoneuvo, joka on kunnan tai kuntayhtymän pelastuslaitoksen tai valtion pelastushallinnon viranomaisen, Pelastusopiston tai lentoaseman pitäjän hallinnassa ja jota käytetään yksinomaan pelastustoimen tehtäviin. Pelastusauto on myös palokunnan omistuksessa oleva miehistöauto, jossa on kuljettajan lisäksi tilaa vähintään kahdeksalle henkilölle. Pelastusauton on oltava pelastustoimen käyttöön sopiva.

31 § Ambulanssi

Luokituksesta ambulanssiksi säädetään autojen ja niiden perävaunujen puiteasetuksessa.

Ensihoitoajoneuvo on terveydenhuoltolaissa (1326/2010) tarkoitetun ensihoitopalvelun ensihoitotehtäviin varustettu ajoneuvo. Ensihoitoajoneuvon on oltava ensihoitotehtäviin soveltuva ja selkeästi havaittavissa.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan säätää tarkemmin ambulanssin ja ensihoitoajoneuvon tarkemmasta luokituksesta, korin ja potilastilan mitoituksesta, suorituskyvystä sekä lääkinnällisistä ja muista varusteista.

Liikenne- ja viestintävirasto antaa tarkemmat määräykset ambulanssin ja ensihoitoajoneuvojen erikoiskäytön edellyttämien merkki- ja varoitusvalaisimien, heijastimien, heijastavien merkintöjen sekä äänimerkinantolaitteiden teknisistä vaatimuksista ja asennuksesta sen mukaan kuin autojen ja niiden perävaunujen puiteasetuksessa säädetään.

32 § Hälytysajoneuvo

Hälytysajoneuvo on sellainen pelastusauto, poliisiajoneuvo, Rajavartiolaitoksen ajoneuvo, Tullin ajoneuvo, ambulanssi, ensihoitoajoneuvo, Puolustusvoimien pelastusauto, Puolustusvoimien sairausauto ja sotilaspoliisiajoneuvo, joka on varustettu sinistä valoa näyttävä vilkkuvalla varoitusvalaisimella ja hälytysajoneuvon äänimerkinantolaitteella.

AJOKORTTILAKI 386/2011

Yleisimmät hälytysajoneuvoja koskevat ajokorttien luokat ja niiden sisältämät ajo-oikeudet ovat seuraavat:

A, johon kuuluvat:

moottoripyörät niihin kytkettyine hinattavine ajoneuvoineen

B, johon kuuluvat:

ajoneuvot, joiden kokonaismassa on enintään 3 500 kg ja jotka on suunniteltu ja valmistettu kuljettamaan kuljettajan lisäksi enintään kahdeksan henkilöä

ajoneuvoyhdistelmät, joissa on B-luokan vetoauto ja joissa hinattavan ajoneuvon kokonaismassa on enintään 750 kg

ajoneuvoyhdistelmät, joissa on B-luokan vetoauto ja hinattava ajoneuvo, jonka kokonaismassa ylittää 750 kg mutta ajoneuvoyhdistelmän kokonaismassa on enintään 3500 kg

C1, johon kuuluvat:

muut kuin D1- tai D-luokan ajoneuvot, joiden kokonaismassa on yli 3 500 kg mutta enintään 7 500 kg ja jotka on suunniteltu tai valmistettu kuljettamaan kuljettajan lisäksi enintään kahdeksan henkilöä

ajoneuvoyhdistelmät, joissa on C1-luokan vetoauto ja hinattava ajoneuvo, jonka kokonaismassa on enintään 750 kg.

Esimerkiksi ambulanssin tai poliisiajoneuvon kokonaismassan ylittäessä 3500 kg edellytetään siis vähintään C1- luokan ajo-oikeutta.

C, johon kuuluvat:

muut kuin D1- tai D-luokkaan kuuluvat ajoneuvot, joiden kokonaismassa ylittää 3 500 kg ja jotka on suunniteltu tai valmistettu kuljettamaan kuljettajan lisäksi enintään kahdeksan henkilöä

ajoneuvoyhdistelmät, joissa on tähän luokkaan kuuluva vetoauto ja hinattava ajoneuvo, jonka kokonaismassa on enintään 750 kg

Valtioneuvoston asetuksessa ajokorteista (423/2011) 2 §:ssä 7 momentissa on mainittu pelastustoimea koskeva poikkeus:

pelastusauton kuljettaja, jolla on C-luokan ajo-oikeus, saa tässä tehtävässä toimiessaan kuljettaa D- ja D1-luokan ajoneuvoa sekä E-luokan ajoneuvoyhdistelmää hälytystehtävän hoitamiseen sekä pelastustoimen tehtävien harjoitteluun ja koulutukseen liittyvässä ajossa ja E-luokan ajoneuvoyhdistelmää tehtävään liittyvän kaluston huoltoon ja korjaukseen liittyvässä siirtoajossa

Laki liikenteen palveluista (320/2017) säätää kuorma- ja linja-autojen kuljettajilta vaadittavasta ammattipätevyydestä. Tieliikenteen henkilö- ja tavarakuljetuksissa kuorma- ja linja-auton sekä niiden ja hinattavan ajoneuvon muodostaman ajoneuvoyhdistelmän kuljettajana toimivalla luonnollisella henkilöllä on oltava tieliikenteessä ammattipätevyys.

Lain 28 §:ssä toisessa momentissa mainitaan poikkeus, jolloin ammattipätevyyttä ei vaadita

Ajoneuvo on poliisin, pelastustoimen tai pelastusalan koulutuksesta vastaavan oppilaitoksen, ensihoitopalvelun, Puolustusvoimien, Tullin tai rajavartiolaitoksen käytössä niiden tehtäviin liittyvissä kuljetuksissa.

Lain 28 §:ssä neljännessä momentissa mainitaan toinen poikkeus, jolloin ammattipätevyyttä ei vaadita

ajoneuvoa käytetään kiireellisessä hätätilanteessa pelastustarkoituksiin poliisin, pelastusviranomaisen, Tullin tai rajavartiolaitoksen määräyksen perusteella.

Pelastustoimen tehtävissä ei vaadita ammattipätevyyttä. Jos pelastustoimen kalustolla tehdään varainhankintaa, tällöin kuljettajalla pitää olla voimassa oleva ammattipätevyys sekä tavaraliikennelupa. Tavaraliikenneluvasta kerrotaan Laki liikenteen palveluista (320/2017) 3 §:ssä ensimmäisessä momentissa

Henkilöiden tai tavaroiden kuljettamiseen tiellä tulonhankkimistarkoituksessa korvausta vastaan (ammattimainen kuljettaminen tiellä) tarvitaan lupa. Maantieliikenteen harjoittajan ammatin harjoittamisen edellytyksiä koskevista yhteisistä säännöistä ja neuvoston direktiivin 96/26/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1071/2009, jäljempänä EU:n liikenteenharjoittaja-asetus, tarkoitettu lupa tarvitaan:

2) ammattimaiseen tavarankuljettamiseen tiellä ajoneuvolla tai ajoneuvoyhdistelmällä, jonka suurin sallittu kokonaismassa on yli 3 500 kiloa (tavaraliikennelupa).

MAASTOLIIKENNELAKI 1710/1995

3§ Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) moottorikäyttöisellä ajoneuvolla ajoneuvolain (1090/2002) 3 §:n 2 kohdassa tarkoitettua ajoneuvoa; ja (28.12.2018/1306)*
- 2) maastolla maa-aluetta ja jääpeitteistä vesialuetta, joka ei ole tie ja jota ei ole tarkoitettu moottoriajoneuvo-, kisko- tai ilmaliikenteeseen.*

4§ Oikeus liikkua maastossa

Moottorikäyttöisellä ajoneuvolla ei saa liikkua eikä sitä saa pysäyttää tai pysäköidä maastossa maa-alueella ilman maan omistajan tai haltijan lupaa.

Lupaa ei kuitenkaan tarvita:

- 1) poliisin, tullilaitoksen tai rajavartiolaitoksen virkatehtäviin tai sairaankuljetukseen taikka palo- ja pelastustoimen tehtäviin;*
- 8) taajaman ulkopuolella moottorikäyttöisen ajoneuvon pysäyttämiseen ja pysäköimiseen tien välittömään läheisyyteen, jos turvallinen pysäköinti sitä edellyttää eikä siitä aiheudu alueen omistajalle tai haltijalle kohtuutonta haittaa*

14 § Työntekijälle annettava opetus ja ohjaus

Työnantajan on annettava työntekijöille riittävät tiedot työpaikan haitta- ja vaaratekijöistä sekä huolehdittava siitä, että työntekijän ammatillinen osaaminen ja työkokemus huomioon ottaen;

1) työntekijä perehdytetään riittävästi työhön, työpaikan työolosuhteisiin, työ- ja tuotantomenetelmiin, työssä käytettäviin työvälineisiin ja niiden oikeaan käyttöön sekä turvallisiin työtapoihin erityisesti ennen uuden työn tai tehtävän aloittamista tai työtehtävien muuttuessa sekä ennen uusien työvälineiden ja työ- tai tuotantomenetelmien käyttöön ottamista;

2) työntekijälle annetaan opetusta ja ohjausta työn haittojen ja vaarojen estämiseksi sekä työstä aiheutuvan turvallisuutta tai terveyttä uhkaavan haitan tai vaaran välttämiseksi;

3) työntekijälle annetaan opetusta ja ohjausta säätö-, puhdistus-, huolto- ja korjaustöiden sekä häiriö- ja poikkeustilanteiden varalta; ja

4) työntekijälle annettua opetusta ja ohjausta täydennetään tarvittaessa.

TOIMINTA ONNETTOMUUDEN SATTUESSA

Pelastuslaitoksen ajoneuvokalustolle sattuu onnettomuuksia vuosittain. Tässä kappaleessa kuvataan tehtävät onnettomuuden jälkeen, kun osallisena on ollut pelastuslaitoksen ajoneuvokalustoa.

Onnettomuuspaikalla pyritään minimoimaan lisävahingot varoittamalla hälytyslaitteilla muita tien käyttäjiä. Onnettomuustilanteen salliessa aloitetaan liikenteenohjaus, jolla pyritään minimoida lisävahinkoja.

Loukkaantuneiden ensiapu aloitetaan välittömästi. Jokaisen tienkäyttäjän on autettava onnettomuuspaikalla onnettomuudessa loukkaantuneita kykyjensä mukaan ja osallistuttava niihin toimenpiteisiin, joihin onnettomuus antaa aihetta.

Tehdään tarvittaessa hätäilmoitus hätäkeskukseen ja pyydetään onnettomuuspaikalle poliisi, jos onnettomuus on tapahtunut liikennetilanteessa ja osallisena muita kuin pelastuslaitoksen ajoneuvo.

Onnettomuudesta on tiedotettava tilanne- ja johtokeskuksen päivystävälle palomestarille (P30), joka jakaa tiedon tarvittaville tahoille tai ensihoitoesimiehelle. Jos onnettomuus on tapahtunut tehtävälle menon aikana tai potilaan kuljetuksen aikana, on varmistettava, että tilalle hälytetään toinen yksikkö suorittamaan tehtävää.

Onnettomuuspaikka vahinkoineen tulee aina kuvata. Kuvaamisella voidaan jälkikäteen todistaa vahingon tapahtuma-aikaiset olosuhteet ja vahingot. Kuvat tulee pyydettyäessä toimittaa tekniselle päällikölle.

Tilanteen jälkeen tehdään sähköinen vahinkoilmoitus, joka löytyy yhteiset palvelimelta. Osoite Y:\7_yhteiset\korjaamo\yhteiset\Vahinkoilmoitus\Vahinkolomake2020pohja_ver1.xlsx Sähköinen vahinkoilmoitus toimitetaan aluepalomestarin kautta tekniselle päällikölle sähköisesti.

Liitteet:

Liite1. Turvallisen hälytysajon suorittaminen ensihoitopalvelussa KYS-ERVA alueella OHJE-2014-00021

Liite2. Väsymyksen ja keskittymisvaikeuden tunnistaminen ajaessa

Lähteet:

Pelastusopiston julkaisu A-sarja: Oppimateriaalit 1/2019 Hälytysajoneuvon kuljettamisen riskienhallinta Ari Kivari

Tapaturva / Paloalan ajokoulutus 2013 Veli-Matti Reinilä

Tieliikennelaki 729/2018

Ajoneuvolaki 82/2021

Ajokorttilaki 386/2011

Laki liikenteen palveluista 320/2017

Maastoliikennelaki 1710/1995

Työturvallisuuslaki 738/2002